

EKONOMİ İKİNCİ ÇEYREKTE YÜZDE 5.2, İLK YARIDA YÜZDE 6.18 BÜYÜDÜ

İLİMLİ
BÜYÜME

Türkiye ekonomisi 2018'in ikinci çeyreğinde yüzde 5.2 büyürken, son üç çeyreğe göre hız kaybetti. Devletin harcamalarındaki artışa rağmen vatandaşın tüketimdeki kısmi yavaşlama, ithalattaki ve inşaatteki durğunluğun etkisiyle yüzde 5.2 büyüyen Türkiye ekonomisinin üçüncü çeyrekte daralması muhtemel.

VATANDAŞ 2. ÇEYREKTE NEREYE HARCADI (MİLYON TL)

HARCAMA	DEĞİŞİM (%)
DAYANIKLI MALLAR	54.113 14,9
YARI DAYANIKLI MALLAR	61.565 22,8
DAYANIKSIZ MALLAR	190.535 25,3
HİZMETLER	212.474 14,0

YATIRIMLAR NE KADAR DEĞİŞTİ (%)

İnşaat	6.6
Makine teçhizat	0.6
Diğer aktifler	-3.0
Üretilmiş mall olmayan aktifler	3.9

TÜRKİYE ekonomisi 2018 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 5.2 büyüdü. Beklentilerle uygun gelen büyüme önceki çeyreklere göre hız kaybetti. Büyümenin kaynağı yine vatandaşın tüketimi olurken devletin tüketimi de dikkat çekti. İnşaat sektörü ise neredeyse durdu. Bu yıl üçüncü çeyrekte, geçen yılki yüzde 11.5'lik güçlü büyüme verisinin ardından ya sıfır ya da küçülme bekleniyor. Özellikle kurdaki artış ve sanayi ile tüketimdeki yavaşlamanın üçüncü çeyrek verisinde etkili olması öngörülüyor. Yıl sonu için analistlerin beklentisi ise yüzde 3 seviyelerinde bir büyüme. Böylece Türkiye ekonomisi daha yavaş bir büyüme patikasına girmiş olacak.

İLK YARIDA YÜZDE 6.18

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) dün açıkladığı verilere göre Türkiye ekonomisi ikinci çeyrekte 3.39 trilyon lira, 881.6 milyar dolarlık büyüklüğe ulaştı. Yılın ilk altı ayında yani ilk yarıdaki büyüme ise hesaplamalarımıza göre yüzde 6.18 oldu. TÜİK'in nüfus projeksiyonuna göre ise kişi başı milli gelir de 10 bin 769 dolar olarak tahmin edildi. Takvim etkisinden arındırılmış ekonomik büyüme, 2018 yılı ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5.5 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış büyüme ise bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.9 oldu.

VATANDAŞ RAHAT

Türkiye ekonomisinde vatandaşın yeni ayın. Harcama yöntemiyle milli gelir hesabında bunu görüyoruz. Vatandaşın tüketim davranışları büyümenin seyrini belirliyor. İlk çeyrekte büyümenin neredeyse tamamına yakarını karşılayan vatandaş ikinci çeyrekte ivme kaybetse de tüketmeye devam etti. TÜİK verilerine göre vatandaşın tüketimi geçen yılın ikinci çeyreğine göre yüzde 6.3 arttı ve bunun ekonomik büyüme katkısı 3.81 puan oldu. Yani yüzde 5.2'lik büyümenin yüzde 73'ü vatandaşın tüketiminden geldi. Vatandaş üçüncü çeyrekte biraz daha temkinli görünüyor. Öncü veriler de bunu ortaya koyuyor. Tüketici güven endeksindeki düşüş, kurdaki yükseliş ve ithalattaki yavaşlama üçüncü çeyrekte vatandaşın tüketiminde yavaşlama olacağını gösterdi.

DEVLET HARCADI

Devletin tüketim harcamaları ise 24 Haziran'daki seçimlerinin de yapıldığı ikinci çeyrekte hızla arttı. İlk çeyrekte yüzde 4.9 büyüyün devletin tüketim harcamaları ikinci çeyrekte yüzde 7.2 arttı. Ve bu artış sayesinde devletin tüketiminin ekonomik büyüme katkısı 0.96 puan oldu. İlk çeyrekte devletin tüketim harcamalarının katkısı 0.7 puanı. Neredeyse beşte birini ekonomik büyümenin devletin tüketim harcamaları karşıladı. Üçüncü çeyrekte devletin de tüketim harcamalarında yavaşlama kaçınılmaz.

YATIRIMDA İNŞAAT

Yatırımlar, yani gayrisafi sabit sermaye oluşumu da ilk çeyreğe göre hız kaybetti. Yatırımlardaki artış yüzde 3.9, bunun ekonomik büyüme katkısı ise 1.21 puan. Yatırımların ayrıntılarına bakıldığında ise yine inşaat yatırımlarının artışa geçtiği görülüyor. İlk çeyrekte makine teçhizat yatırımları daha ondaydı. Şimdi inşaatta yüzde 6.6., makine teçhizatı yüzde 0.6 büyüme var. Ar-Ge, yazılım geliştirme yatırımlarını içeren diğer aktifler kaleminde ise yüzde 3'lük düşüş var. Üçüncü çeyrek yatırımlar için de çok parlak bir çeyrek olacak gibi görünmüyor.

İTHALAT HIZ KESTİ

Dış ticaret ithalattaki hızlı artış nedeniyle büyüme olumlu etki yapamıyordu. Bu yılın ikinci çeyreğinde ithalattaki yavaşlama ve ihracattaki hızlanma dış ticaretin

büyüme etkisini olumluya döndürdü. İhracat yüzde 4.5 arttı ve büyüme 1.03 puan katkı verdi. İthalatta ise artış yüzde 0.3'te kaldı ve bunun büyüme olumsuz etkisi sadece 0.06 puan oldu. Üçüncü çeyrekte ihracatta kurdaki yükseliş ve ithalatta ise zayıflama nedeniyle dış ticaretin büyümeye çok daha iyi bir katkı vermesi muhtemel.

SANAYİ ÖNDE

TÜİK'in üretim yöntemiyle milli gelir hesabında ise sanayi ve hizmet sektörü öne çıkıyor. Yılın ilk çeyreğinde yüzde 8 büyümesiyle ekonomiye neredeyse 2 puanlık katkı yapan sanayi ikinci çeyrekte yüzde 4.3'lük artışla katkısını 0.88 puana düşürdü. Sanayi üretimi verileri zaten ivmenin düştüğünü gösteriyordu. Üçüncü çeyrekte ise başta otomotiv üretiminde iç pazardaki kan kaybı ve tatil sezonu olması nedeniyle sanayi üretimi verilerinin de hız kesmesi bekleniyor. Bu da ekonomik büyüme sanayi üretiminin katkısını oldukça düşürecektir.

İNŞAAT DURDU

Üretim hesabında inşaat sektörü yüzde 0.8'lik artışıyla ekonomik büyümeye sadece 0.06 puanlık katkı yapabildi. Bu inşaat sektörünün büyüme 2015 yılının ilk çeyreğinden bu yana en düşük katkıyı yapması anlamına geliyor. Gayrimenkul sektörü de inşaatın içinde. İkinci çeyrekte geçen yıl ikinci çeyreğe göre büyüme yüzde 0.2. Ekonomik büyüme katkısı 0.02 puan. Oysa ilk çeyrekte inşaat ve gayrimenkulün büyüme katkısı 0.74 puana ulaşmıştı.

TARIMDA DARALMA

Tarımda da ikinci çeyrek yüzde 1.5'lik daralma var. Bu daralma ekonomik büyüme katkısını 0.06 puan gerilettiler. Tarım sektörü geçen yıl ikinci çeyrekte oldukça olumlu bir seyir izlemişti. Genellikle ikinci çeyrekte daralma normal. Üçüncü çeyrekte tarımda büyümenin hızlanmasını ve ekonomiye katkısının artmasını bekliyoruz.

TURİZM DESTEĞİ

Turizmin 2016 ve 2017'den sonra 2018 yılında toparlanması büyüme verilerine de olumlu yansdı. Turizmdeki hızlanma içinde bulunduğu hizmet sektöründe ticaretten sonra itici gücü oluşturmasını sağladı. İkinci çeyrekte hizmet sektöründeki büyüme yüzde 8. Ve bu ekonomik büyüme 1.79 puanlık katkı anlamına geliyor. Üçüncü çeyrekte turizmin katkısı artacak, ancak ticarete işler turizm kadar iyi gitmiyor olabilir. Ama hizmet sektörü üretim yoluyla milli gelir hesabını sızdırmaya devam edecek.

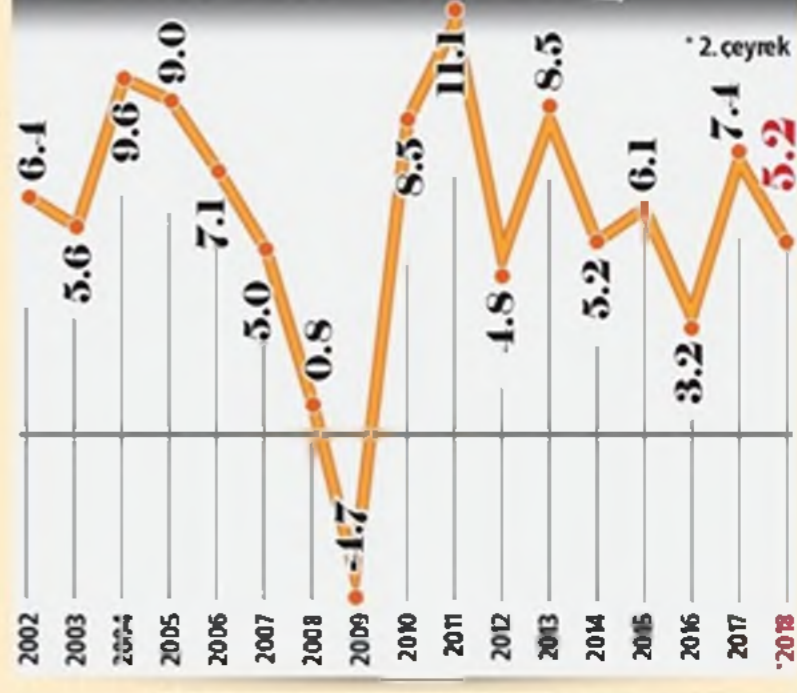
KREDİLER BÜYÜDÜ

Bilgi-iletişim sektörü sanayi üretimindeki öncü veriler doğrultusunda hızlandı. Yüzde 7'lik büyüme 0.18 puanlık katkı getirdi. Finans ve sigorta sektörü ise ilk çeyrekteki nazardan daha hızlı ve yüzde 12.1'lik büyümenin ekonomiye katkısı 0.58 puan. Yılın ikinci çeyreğinde kredi büyümesi yüzde 7.1 olması sektörün katkısını arttırdı. Sektörde üçüncü çeyrekte bir yavaşlama yaşanabilir. Her ne kadar 'destek kredileri' açıklansa da kredi büyümesinde yavaşlama öngörülüyor.

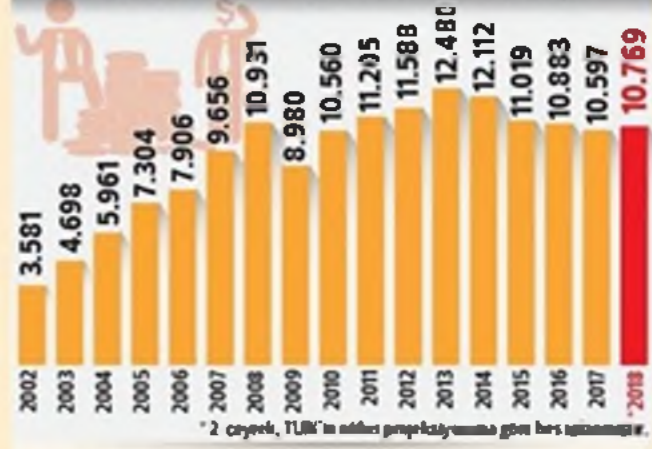
KAMUDA HIZ

Kamu yönetimi, sağlık ve sosyal hizmetler ikinci çeyrekte yüzde 13.1 büyüdü ve ekonomiye 1.29 puanlık katkı verdi. Kamudaki büyüme oldukça yüksek. İdari destek hizmetler de ise yüzde 1.3'lük artış var. Bunda taşeronların kamuya devredilmesinin etkisi var. Çünkü sektör küçülmüş oldu. Vergi ve suspansiyonlar yüzde 4.3 büyüdü, katkısı ise 0.5 puan.

YILLARA GÖRE BÜYÜME ORANLARI (%)

YILLARA GÖRE KİŞİ BAŞI MİLLİ GELİR (DOLAR)

ÇEYREKLERE REVİZYON

TÜRKİYE İstatistik Kurumu, 2018 yılı ilk çeyrekte daha önce yüzde 7.4 olarak açıkladığı büyüme yıl yüzde 7.3'e revize ederken, 2017 yılına ait çeyreklik verileri de revize etti. Buna göre daha 2017 ilk çeyrek büyümesi yüzde 5.4'ten yüzde 5.3'e, ikinci çeyrek yüzde 5.4'ten yüzde 5.3'e, üçüncü çeyrek yüzde 11.3'ten yüzde 11.5'e revize edildi.

VATANDAŞIN İTHAL ZEVKİ

VATANDAŞ tüketiminde ithal malların ağırlığı sürüyor. Otomotiv ve cep telefonunu kapsayan dayanıklı mallarda yüzde 14.9'luk artış yaşandı. Gıda haric ithal malların ağırlıklı olduğu içki, tütün, kırtasiye, temizlik malzemeleri gibi dayanıksız tüketim mallarına yapılan harcama yüzde 22.8 arttı. Vatandaş dayanıksız tüketim mallarına 190.5 milyar lira harcadı. Eğitim, sağlık, otel, lokanta gibi harcamaları kapsayan hizmetlerde ise yüzde 14.0'lık bir artış var. Bu 212.4 milyar lira harcamasını gösteriyor. Gıysiler, mutfak eşyaları, oyuncak gibi yeni ithalattın olduğu yarı dayanıklı tüketim mallarına harcamalar da yüzde 22.8 artış gösterdi.

BÜYÜMEYE KİM NE KADAR KATKI VERDİ

ÜRETİM	Arts (%)	Etkisi (puan)
Tarım	-1.5	-0.06
Sanayi	4.3	0.88
İnşaat	0.9	0.05
Hizmetler	8.0	1.79
Bilgi-iletişim	7.0	0.18
Finans, sigorta	12.1	0.58
Gayrimenkul	0.2	0.02
İdari destek hizmet	-1.3	-0.07
Kamu yönetimi	13.1	1.29
Diğer hizmet	3.8	0.07
Vergi-sübvansiyon	4.3	0.14
HARCAMA		
Vatandaşın tüketimi	6.3	3.81
Devletin tüketimi	7.2	0.96
Toplam yatırımlar	3.9	1.21
Ihracat	4.5	1.03
İthalat	0.3	-0.06

ÜRETİCİ KAZANIRSA TÜRKİYE KAZANIR

ANKARA Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir, büyüme değerlendiren, "Büyümede bir yavaşlama ortaya çıkmıştır. Şu anda en önemli sorunumuz kurdaki oynaklıktır. Kurda ortaya çıkan yukarı yönlü hareket ve TL'nin yüksek oranda değer kaybetmesi büyüme üzerinde olumsuz bir etki ortaya çıkarmaktadır" dedi. Özdebir, şöyle konuştu: "Büyümenin lokomotifleri üreticilerdir. Ekonominin gelecek dönemlerde yüksek büyüme performansı ortaya koymak için üreticilerin desteklenmesi ve ayakta kalması gerekir. Üreticinin kazanması lazım, aksi halde üretimden çıkar. Yani üretici kazanırsa Türkiye kazanır, üretici kaybederse Türkiye üretim gücünü kaybeder."